

OŠ "Mladost"
Osijek

	2.2 Prava i odgovornosti	7. i 8. razred
--	---------------------------------	----------------

<p>Sažetak nastavne jedinice</p> <p>Učenici će uočiti i objasniti poveznicu između potreba, prava i odgovornosti.</p> <p>Analiziranjem izmišljenog profila prosudit će ispravnost i posljedice postupaka različitih osoba u odnosu na prava i odgovornosti, navesti primjere ispravnog ponašanja kao i posljedice kršenja prava u digitalnom svijetu.</p> <p>U završnome dijelu sata ponavljaju se temeljna područja odgovornosti i zaštite prava.</p>	<p>Cilj i ishodi učenja:</p> <ul style="list-style-type: none"> – objasniti povezanost potreba, prava i odgovornosti – izreći svoja <i>online</i> prava i odgovornosti – razlikovati odgovorno od neodgovornoga <i>online</i> ponašanja – navesti posljedice narušavanja prava
---	---

Korelacija: Povijest, građanski odgoj, sat razrednika

Nastavna sredstva i pomagala: računalo, projektor, tableti, radni listići *Krugovi odgovornosti*, *Sarin profil*, *Moj digitalni svijet*

Uvodni dio

Motivacijske aktivnosti

10 minuta

U razgovoru s učenicima važno je povezati i objasniti pojmove: potrebe, prava i odgovornosti kako bi mogli razumjeti njihovo značenje i povezanost u svakodnevnome životu.

Pitanja za učenike:

Nabrojite svoje potrebe u svakodnevnome životu. Kako se osjećate kad su vaše potrebe zadovoljene?

(Biloške potrebe, potrebe za sigurnošću, ljubavlju, pripadanjem, poštovanjem, samoostvarenjem.)

Što mislite, u kakvu su odnosu potrebe i prava? Zašto se kaže da prava proizlaze iz potreba?

(Potrebe, za razliku od želja, predstavljaju ono bez čega se ne može kvalitetno živjeti, a prava trebaju osigurati zadovoljavanje temeljnih potreba.)

U kakvu su odnosu potrebe, prava i odgovornosti? Objasnite to na primjeru potrebe za sigurnošću u digitalnome svijetu. Na koje se pravo odnosi ta potreba i koja bi bila vaša odgovornost vezana za to pravo i za tu potrebu?

(Svako pravo, da bi se moglo ostvarivati, mora uza se vezati odgovornost. Npr. imate pravo na kvalitetno obrazovanje. Vaša je odgovornost: redovito pohađati nastavu, učiti...; odgovornost je roditelja: brinuti se o vašemu uspjehu i ponašanju...; odgovornost je učitelja: poučavati, pružati pomoći u učenju...). Potreba za sigurnošću u digitalnome svijetu može se odnositi na pravo na

privatnost i pravo na zaštitu od bilo koje vrste zlostavljanja i iskorištavanja. Odgovornosti prema sebi, prema drugima: čuvanje svojih i tuđih osobnih podataka i privatnih informacija, čuvanje lozinke, prijavljivanje zlostavljanja, primjerno ponašanje prema drugima...

Glavni dio

Aktivnost 1

10 minuta

Krugovi odgovornosti

Aktivnost treba pomoći učenicima u osvješćivanju odgovornosti koje imaju u digitalnome svijetu u odnosu prema sebi, svojoj obitelji i prijateljima i zajednici u kojoj žive (školi i društvu).

Učenicima podijelimo radni list *Moje odgovornosti u digitalnom svijetu*.

http://www.petzanet.hr/Portals/0/Kurikulum/Multimedija/Modul4/m4-2.2-Prava_i_odgovornosti-listic-krugovi-LK.pdf

Zadatak za učenike:

U svaki krug upišite one odgovornosti koje imate u digitalnome svijetu u odnosu prema sebi, svojoj obitelji i prijateljima i zajednici u kojoj živite. Pokušajte odgovornosti navoditi razmišljajući o svojim i tuđim potrebama i pravima.

Nakon završene vježbe učenici čitaju primjere odgovornosti koje su zapisali, i to redoslijedom: prvi krug (odgovornosti prema sebi), drugi krug (odgovornosti prema prijateljima i obitelji) i treći krug (odgovornosti prema zajednici).

Aktivnost2

20 minuta

Analiza *Sarina profila*: http://www.petzanet.hr/Portals/0/Kurikulum/Multimedija/Modul4/m4-2.2-Prava_i_odgovornosti-listic-sarin_profil-LK.pdf

Aktivnost pomaže učenicima da putem primjera izmišljenoga profila na društvenoj mreži analiziraju različite objave, prosuđuju postupke, razmišljaju o odgovornome ponašanju kao i posljedicama neodgovornoga ponašanja i kršenja tuđih prava.

Tijek aktivnosti

Učenike podijelimo u šest skupina.

Objasnimo im da će analizirati izmišljeni profil učenice Sare. Njezin je profil javan i dostupan jer je dio školske društvene mreže. Svaka skupina analizirat će jedan dio (objavu) profila i odgovoriti na četiri pitanja razmišljajući o odgovornome i neodgovornome ponašanju kao i mogućim posljedicama kršenja prava.

1.SKUPINA

Sarin profil

Lana:

Zašto si pozvala Tanju i Anju u kino? Znaš da mi idu na živce! Budu li one išle, ja ne idem!!!

Pitanja:

1. Što mislite o Laninoj reakciji? Je li primjerena? Objasnite.
2. Što biste vi učinili da ste na mjestu Anje ili Tanje? Kako biste se osjećali?
3. Kad drugi pročitaju što je Lana napisala, što mogu misliti o Tanji i Anji? Može li se ponašanje drugih prema njima promijeniti?
4. Što biste savjetovali Sari?

(Učenici trebaju uočiti neprimjereno ponašanje učenice Lane, posljedice koje mogu osjetiti Tanja i Anja te potrebu da Sara odgovori na prihvatljiv način na Laninu reakciju.)

2.SKUPINA

Sarin profil

Ana:

Zamisli! Netko me preko Aska upozorio da Tina priča svakakve gluposti o meni. Nema šanse da mi više bude prijateljica!!!

Pitanja:

1. Što mislite o upozorenjima vama nepoznatih osoba?
2. Što je Anu navelo da prekine prijateljstvo? Može li Ana biti sigurna da je Tina doista pričala gluposti o njoj?
3. Da ste na Aninu mjestu, kako biste vi postupili?
4. Što biste vi savjetovali Ani, a što Sari?

(Važno je da učenici razumiju zašto se ne trebaju obazirati na anonimne komentare, upozorenja i sl., kakve sve mogu biti posljedice takva nepromišljenog ponašanja i kako nemaju pravo drugoga optuživati bez dokaza, pogotovo ne javno.)

3.SKUPINA

Sarin profil

Rudi:

Jesi primijetila da Zora još uvijek ima onaj prastari mobitel? Čuo sam da njezini baš nemaju love. Možda bismo joj mogli pomoći?

Pitanja:

1. Što mislite o Rudijevoj objavi? Je li primjereno to što je napisao o Zori? Zašto?
2. Ako u školi sretnete Zoru, hoćete li ju nakon te objave gledati drukčije nego dosad? Kakve posljedice može napisano imati na to kako drugi učenici doživljavaju Zoru?
3. Zamislite se u Zorinu položaju, kako biste reagirali na Rudijevu objavu?
4. Što biste vi učinili da na vašemu profilu netko to objavi?

(Učenici trebaju razumjeti zašto nije primjereno ni odgovorno iznositi privatne informacije, zašto nemaju na to pravo bez obzira na dobru namjeru te kakvu štetu one mogu prouzročiti.)

4.SKUPINA

Sarin profil

Lada:

Jesi vidjela Darinu novu sliku profila? Prava darkerica! Nisam ju prepoznala.

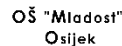
Vanda:

Šokirala me! Ne sviđa mi se njezin novi *look*.

Pitanja:

1. Što mislite o Ladinim i Vandinim reakcijama na Darinu novu sliku? Imaju li pravo na takav način komentirati njezinu sliku?
2. Zamislite da Dara sretnu prijateljice koje ju dosad nisu vidjele u stvarnosti i otkriju da ona uopće ne izgleda kao na slici. Što bi o njoj mislile i kako bi se ponašale?
3. Što biste vi pomislili da vidite nečiju sliku profila koja se ne može povezati s osobom na koju se odnosi? Je li prihvatljivo predstavljati se na taj način?
4. Da ste Dara, kako biste reagirali na Ladine i Vandine komentare?

(Učenici trebaju razumjeti da je Dara možda imala namjeru eksperimentirati sa svojim profilom, ali da nemaju pravo to javno negativno komentirati. O tome je bolje s Darom izravno razgovarati. Važno je i da uoče kako prijateljice mogu imati osjećaj da je Dara prema njima neiskrena jer se predstavlja drukčije.)

5.SKUPINA

Sarin profil

Bruno:

Užas! Mira je objavila fotke s rođendana. Grozne su! Ti si njezina frendica pa joj reci.

Pitanja:

1. Što možete zaključiti iz Brunine objave? Bi li se Bruno ljutio da fotografije nisu „grozne“?
2. Što mislite je li Mira pitala Brunu i ostale smije li objaviti njihove fotografije?
3. Kako biste vi reagirali da tko objavi vaše fotografije bez pitanja?
4. Što biste vi učinili na Sarinu mjestu?

(Učenici trebaju shvatiti da nemaju pravo objavljivati tuđe fotografije bez njihova dopuštenja ni onda kad ih snimaju na nekoj svojoj proslavi, druženju, igri i sl. i trebaju razumjeti moguće posljedice takvih aktivnosti).

6.SKUPINA

Sarin profil

Sandra:

Pronašla sam stranicu na kojoj ima sve za naš plakat. Super ideje! Treba samo isprintati. Začas ćemo biti gotove.

Pitanja:

1. Što mislite o Sandrinu prijedlogu?
2. Je li Sandra provjerila ima li pravo preuzeti materijale?
3. Kakve mogu biti posljedice njezina preuzimanja? Da ste učitelj, kako biste postupili, što biste rekli Sandri?
4. Što biste učinili na Sarinu mjestu?

(Učenici trebaju ozbiljno shvatiti postojanje zaštite autorskih prava kao i dužnost i obvezu da se traži dopuštenje za upotrebu tuđih materijala. Također, ako se uzima tuđa ideja, potrebno je navesti izvor, odnosno autora. Učenike treba motivirati da rasprave o mogućnostima koje im stoje na raspolaganju u stvaranju njihova rada i odluče koji je način ispravan.)

OŠ "Mladost"
Osijek

Završni dio

Aktivnost za zaokruživanje nastavne jedinice

5 minuta

Pitanja za učenike:

- Na temelju analize Sarina profila, što možete zaključiti? Koja su temeljna područja odgovornosti i zaštite prava u digitalnome svijetu? (PRIVATNOST – zaštita svoje i tuđe privatnosti, IDENTITET – iskreno predstavljanje sebe, KOMUNIKACIJA – objavljivanje sadržaja zbog kojega se nećemo osjećati posramljeno ili koji neće nikoga povrijediti, AUTORSKO PRAVO – traženje autorova dopuštenja za preuzimanje sadržaja.)
- Zašto je važno odgovorno ponašanje u odnosu prema sebi i drugima i briga o svojim i tuđim pravima? Je li samo zato da ne bismo bili kažnjeni ili su važni i neki drugi razlozi? (Važno je da učenici razumiju da se treba odgovorno ponašati ne zbog straha od kazne, nego zato što je to ispravno, moralno ponašanje, što takvim ponašanjem utječemo na to da se svi bolje osjećaju jer mogu na primjerene načine zadovoljiti svoje potrebe.)
- Što se može dogoditi ako ne ispunjavate svoje odgovornosti u digitalnome svijetu?

Dodatne aktivnosti

Riješiti vježbu *Moj digitalni svijet*:

http://www.petznet.hr/Portals/0/Kurikulum/Multimedija/Modul4/m4-2.2-Prava_i_odgovornosti-listic-dodatni-LK.pdf

i kviz *Prava i odgovornosti u digitalnome svijetu*:

http://www.petznet.hr/Portals/0/Kurikulum/Multimedija/Modul4/m4-2.2-Prava_i_odgovornosti-kviz-POZ.pptx

Obiteljske aktivnosti

Pogledati video *Keepingkidssafeonline*:

<http://www.commonsemmedia.org/videos/keeping-kids-safe-online>.

Literatura

Mrežna stranica ComonSenseMedianastavni materijal:

www.commonsemmedia.org/educators/lesson/my-online-code

Mrežna stranica DigitalCitizenship:

<http://areyouadigitalcitizen.weebly.com/digital-rights-and-responsibilities.html>

Dječja prava – brošura:

<http://www.hrabritelefon.hr/adminmax/tinyMCE/uploaded/file-type-icons/prava%20djeteta.pdf>

Prilozi

Radni list *Moje odgovornosti u digitalnom svijetu*:

http://www.petznet.hr/Portals/0/Kurikulum/Multimedija/Modul4/m4-2.2-Prava_i_odgovornosti-listic-krugovi-LK.pdf

Radni list *Sarin profil*:

http://www.petznet.hr/Portals/0/Kurikulum/Multimedija/Modul4/m4-2.2-Prava_i_odgovornosti-listic-sarin_profil-LK.pdf

